

Varhaiskasvatuksen tuki vahvistui – missä mennään nyt?

Oikeus oppia –ohjelman
päättöseminaari
Laatua ja tasa-arvoa!

10.11.2022

Opetusneuvos, KT Kirsi Alila

#OikeusOppia

Varhaiskasvatuslaki uudistui 1.8.2022

(HE 148/2021; varhaiskasvatuslain muutos 1183/2021)

Lain valmistelun lähtökohtia

- Varhaiskasvatuslaki (2018) tunnisti tuen, mutta sääntely ei muodostanut vahvaa oikeudellista kokonaisuutta. Tuen toteuttaminen on perustunut paikallisiin ja toimipistekohtaisiin toimintatapoihin (useita selvityksiä)
- **Sivistysvaliokunta** (SiVM 5/2018 vp): lapsen edun kannalta keskeisin puute on, että varhaiskasvatuslaista puuttuu erityiset säännökset lapsen tuen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa
- **Eduskunta** (EV 67/2018 vp) edellytti, että valtioneuvosto valmistelee hallituksen esityksen varhaiskasvatuksessa tarjottavan tuen sääntelyä kattavana kokonaisuutena
- **Perustuslakivaliokunta** (PeVL 17/2018 vp) ja **sivistysvaliokunta** (5/2018 vp): lakiehdotukseen ei sisältynyt erityisiä säännöksiä vammaisen tai muun erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen tukitoimien järjestämisestä (PeVL 17/2018 vp, s. 3 ja 10 ja SiVM 5/2018 vp, s. 8)
- **Sivistysvaliokunta** (SiVM 5/2018) on todennut, että julkisen ja yksityisen palvelun tuottajilla on yhtäläinen velvollisuus järjestää lapsen tarvitsema tuki ja on lasten yhdenvertaisuuden kannalta välttämätöntä, että yksityisten palveluntuottajien tarjoamassa varhaiskasvatuksessa lapset saavat yhtä hyvät ja kattavat palvelut kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa
- Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma
- Varhaiskasvatuksen tuen selvitys (Heiskanen ym. 2021, OKM:13)
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162927>

#OikeusOppia

Lapsen etu ja oikeus keskiössä tuen valmistelussa ja toteutuksessa

Koonti 1.8.2022 voimaan tulleista muutoksista

- Laissa säädetään **uutena**
 - lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen,
 - annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista,
 - tuen muodoista,
 - tukipalveluista,
 - hallintopäätöksen antamisesta sekä muutoksenhausta
- Lapsen oikeus saada tarvitsemaansa tukea vahvistuu => fokuksena lapsen etu, lapsen oikeus, lapsen kehitys, oppiminen ja hyvinvointi
- Tuen pykälät koottu luvun 3 a alle kokonaisuudeksi
 - Muutoksia myös muissa lain luvuissa ja pykälissä
- Tuki varhaiskasvatuksessa (yleinen-
tehostettu-erityinen) => jatkumo esi- ja perusopetukseen vahvistuu
- Tuen muodot: pedagogiset, rakenteelliset ja hoidolliset tuen järjestelyt
- Tehostettuun ja erityiseen tukeen hallintopäätös, yleisen tuen osalta tukipalveluista hallintopäätös
- Tuen inklusiivinen toteuttaminen kirjattu varhaiskasvatuksen tavoitteeseen (3 §). Inklusiivisuuden tulkinta selkeytyy ja inklusiivinen pedagogiikka vahvistuu
- Lakia sovelletaan julkiseen ja yksityiseen varhaiskasvatukseen
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat uudistuneet lakia vastaaviksi

Vakalain säännöskokonaisuus

Uusi: 3 a luku Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen

- 15 a § Lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen
- 15 b § Lapsen tuen toteutus
- 15 c § Lapselle annettavat tukipalvelut
- 15 d § Tuen tarpeen arviointi
- 15 e § Päätös tuesta ja tukipalveluista

Lisäksi muutetaan seuraavia säännöksiä:

- 3 §:n 1 mom. 2 kohta Varhaiskasvatuksen tavoitteet
- 23 § Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- 35 §:n 2 mom. Päiväkodin henkilöstömitoitus
- 38 §:n 2 mom. Perhepäiväkodin henkilöstön mitoitus
- 62 §:n 1 ja 2 mom. Muutoksenhaku varhaiskasvatusoikeutta ja varhaiskasvatukseen ottamista koskevaan päätökseen

#OikeusOppia

Lain toimeenpanon tuki

- **Kunnille pysyvää, yleiskatteellista rahoitusta** peruspalvelumomentille vuodesta 2023 alkaen 15 milj. €, vuonna 2022 6.25 milj. €
- **OKM:** ohjeistus lain käytännön soveltamisesta, UKK-sivusto
- **OKM, OPH, AVI:t:** koulutustilaisuuksia
- **OKM:** Valtion erityisavustus
 - Varhaiskasvatuksen tuen ja inklusion edistämiseen 2021-2022, yhteensä 4.75 milj. euroa
 - Varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen edistämiseksi vuosille 2022-2023, yhteensä 35 milj. €
- **OPH:** tukea perusteasiakirjan toimeenpanoon; koulutuksia, materiaalia
- **OKM:** varhaiskasvatuksen tuen lainsäädännön vaikutusten arviointia koskeva selvitys
- **OKM:** tuen tilastotiedonkeruun (VARDA) kehittäminen
- **Karvi:** laatii kansalliset, tutkimusperustaiset varhaiskasvatuksen tuen laatukriteerit

#OikeusOppia

Työryhmän kehittämis ehdotuksista

- Kaikkiaan 12 teemaa, yhteensä 66 kehittämis ehdotusta
- Kehittämis ehdotukset sisältävät näkökulmia
 - lainsäädännön selkiyttämiseen
 - opetussuunnitelmaohjauksen täsmentämiseen
 - muuhun kehittämiseen sekä tuen järjestämisen käytäntöihin ja yhteistyöhön.
- Osa kehittämis ehdotuksista on
 - Varhaiskasvatusspesifejä
 - Esi- ja perusopetusspesifejä
 - Yhteisiä (vaka + epo)

#OikeusOppia

Erityisesti varhaiskasvatuksen kehittämis ehdotuksia

- Kiinnitetään huomiota alle kolmevuotiaiden lasten tuen tarpeiden tunnistamiseen sekä tuen toimenpiteiden suunnitteluun ja aloittamiseen
 - Vuorovaikutussuhteiden pysyvyys, varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sisällön tarkastelu, tukimateriaali alle 3v pedagogiikasta, henkilöstön osaamisen vahvistaminen => perus- ja täydennyskoulutus, resurssit => riittävä tutkimus ja tutkimusmenetelmien kehittäminen
- Selvitetään sairaalassa järjestettävää varhaiskasvatusta ja sen säätämistä lailla
 - selvityksen tekeminen, valtionavustuksen vakiinnuttamisen selvittäminen, tiedonkeruun parantaminen, perusteasiakirjan tarkastelu, tukimateriaali

#OikeusOppia

Erityisesti varhaiskasvatuksen kehittämisehdotuksia

- Turvataan opettajien ja erityisopettajien riittävyys varhaiskasvatuksessa
 - Lisätään aloituspaikkoja vastaamaan opettajatarpeita
- Vahvistetaan varhaiskasvatuksen tuen tilastointia
 - Kehitetään Vardaa tuen tietojen tallentamisen osalta => raportoidaan jatkossa vuositilastossa
- Arvioidaan varhaiskasvatuksen tuen vaikutuksia ja vaikuttavuutta
 - Kansallisen ja paikallisen tuen toteutumisen arviointi / Valssi
 - Tutkimushankkeet tuen uudistuksen toimeenpanon ja vaikuttavuuden arviointiin

#OikeusOppia

Lisätietoja

- Kohti inklusiivista varhaiskasvatusta sekä esi- ja perusopetusta : Oikeus oppia – Oppimisen tuen, lapsen tuen ja inklusion edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa valmistelevan työryhmän loppuraportti, OKM 2022:44.

<https://okm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-263-813-7>

- Varhaiskasvatus

Kirsi Alila, KT, opetusneuvos

- kirsi.alila@gov.fi, puh 0295 330365

Mervi Eskelinen, opetusneuvos,

- mervi.eskelinen@gov.fi, puh 0295 330160

#OikeusOppia